

Indicatoren, doelstellingen en visies van duurzame ontwikkeling

Federaal rapport 2009

Context 4

Deel I :
De vooruitgang van
de samenleving meten 9

Deel II :
Meetinstrumenten 15

Aanbevelingen 19

Duurzame ontwikkeling concreet maken met indicatoren

Bij de start van dat project definieerde het *Brundtlandrapport* (*) duurzame ontwikkeling als een ontwikkeling die tegemoet komt aan de noden van de huidige generaties zonder het vermogen van de toekomstige generaties om ook aan hun noden te voldoen in het gedrang te brengen. Niets is concreter dan de 'noden' en meer bepaald de essentiële noden van de minstbedeelden die de absolute prioriteit moeten krijgen. Het gaat inderdaad om fundamentele rechten zoals het recht op een veilige voeding, een gezond milieu, een voldoende opleiding...

Deze brochure presenteert het vijfde Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling. Het accent van het rapport ligt op een vaak vergeten vereiste voor duurzame ontwikkeling: de meting van de gerealiseerde vooruitgang. Weten of de ontwikkeling die aan de gang is echt een duurzaam pad volgt, is inderdaad maar mogelijk als de vooruitgang in de tijd kan gemeten worden met goed gekozen indicatoren. Ook moeten bakens gedefinieerd worden waarmee de afgelegde weg kan geëvalueerd worden.

Wat dat betreft verschilt het vijfde Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling van de vroeger gepubliceerde rapporten omdat het focust op die vereiste om te meten; niet alleen met cijfers en indicatoren over economische groei, maar ook met sociale en milieu-indicatoren. Die indicatoren worden zo gepresenteerd dat ze de constante wisselwerking tonen tussen enerzijds de economie en anderzijds de samenleving en het milieu, waarvan de economie op lange termijn helemaal afhangt.

(*) Het *Brundtlandrapport* werd in 1987 gepubliceerd door de World Commission on Environment and Development. Het was het eerste document dat dit begrip specifiek definieerde en dat het te voeren beleid schetste om een 'duurzame ontwikkeling' te bereiken.

Context

Indicatoren, doelstellingen en visies van duurzame ontwikkeling, het vijfde Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling, gaat in op het veel besproken vraagstuk van indicatoren om de vooruitgang te meten. Dat is een belangrijk vraagstuk omdat die instrumenten het mogelijk maken de evolutie van onze samenleving naar een duurzame ontwikkeling te meten.

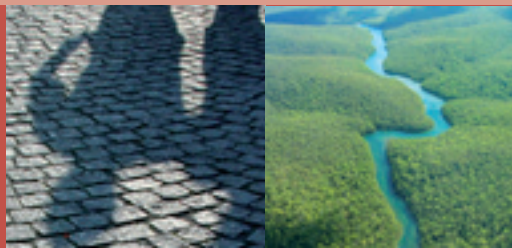
Het rapport focust op de studie van een tabel met **indicatoren van duurzame ontwikkeling (IDO's)**, die toont in welke mate België op weg is om **strategische doelstellingen van duurzame ontwikkeling (SDDO's)** te bereiken. Het onderzoekt ook de keuze van die strategische doelstellingen in het kader van langetermijnvisies over de evolutie van de samenleving, het milieu, de economie en het overheidsbeleid.

Het rapport wil de besluitvormers meer bewust maken van het nut en de inhoud van de indicatoren om onze ontwikkeling te sturen. Het wil hen ook helpen om de trends ervan te begrijpen en te volgen, of die nu wel of niet aan doelstellingen gekoppeld zijn. Door hun diversiteit en hun interacties te tonen, kan dit rapport eveneens bijdragen tot het nemen van beslissingen om de vooruitgang naar de doelstellingen te versnellen.

Het **eerste deel** van het rapport toont het nut van de IDO's en de SDDO's. Die zijn nuttig om de vooruitgang van het federale België te meten, maar ze zijn even onmisbaar om langetermijnvisies van duurzame ontwikkeling op wereldvlak te construeren.

Het **tweede deel** van het rapport bestudeert de inhoud van de IDO's. Die van enkele synthetische indicatoren wordt nader onderzocht, net als de gedetailleerde inhoud van IDO-tabellen die nuttig zijn voor de besluitvorming op federaal niveau. Er worden twee tabellen voorgesteld. De ene bevat 88 indicatoren. De andere, beknoptere tabel stelt een selectie van 18 indicatoren voor die bijzonder nuttig zijn voor de besluitvorming.

Op basis van dat onderzoek formuleert het rapport ook **aanbevelingen** over instrumenten waarmee de vooruitgang van de samenleving kan gemeten worden. Die opvolging van de vooruitgang van de samenleving is overigens een van de opdrachten die de *wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling* aan de rapporten gaf. Die wet leidde tot nu toe tot vijf Federale rapporten.

|2005

Het derde Federaal rapport (2005) was vooral gericht op de evaluatie van de federale strategie inzake duurzame ontwikkeling.

|2007

Het vierde rapport (2007) ging in op de toekomstige levensomstandigheden in 2050 en op het te voeren beleid om een leefbare toekomst te garanderen.

|2009

Het vijfde Federaal rapport (2009) formuleert dus aanbevelingen op basis van meer dan tien jaar expertise en rapportering van de Task Force Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau. Die ervaring vergemakkelijkt de kritische benadering van de bestaande instrumenten.

Dit rapport werd opgesteld in het verlengde van de rondetafel over IDO's ter ondersteuning van het beleid, die op 19 maart 2009 georganiseerd werd door de federale minister van Klimaat en Energie, bevoegd voor Duurzame Ontwikkeling. Het brengt ook elementen aan om de vraag van het maatschappelijk middenveld te beantwoorden: *“De FRDO [Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling] heeft in meerdere adviezen reeds nadrukkelijk gewezen op de noodzaak om in België een beperkte nationale lijst van indicatoren van duurzame ontwikkeling uit te werken, die een nuttig instrument kan vormen voor het uitwerken van een nationale strategie voor duurzame ontwikkeling, en om de prioriteiten erin te identificeren”* (FRDO, 2007).

Het rapport identificeert **vijf soorten indicatoren** onder die IDO's die de verwachtingen van het maatschappelijk middenveld kunnen beantwoorden. Sommige daarvan zijn verbonden met de huidige nationale boekhouding, andere zijn nieuwer. Elk van die soorten indicatoren wordt voorgesteld aan de hand van een pictogram dat zijn fundamentele eigenschappen samenvat.

Vijf soorten indicatoren

1. Indicatoren op basis van de satellietrekeningen

Bepaalde rekeningen heten 'satellietrekeningen' omdat zij informatie over de samenleving en het milieu in verband brengen met de economische informatie uit de nationale rekeningen. Zij maken de berekening van indicatoren mogelijk die deze sociale of milieugegevens koppelen aan deze economische gegevens.

2. Indicatoren van ecologische voetafdruk en biocapaciteit

Die twee indicatoren informeren enerzijds over de druk die de consumptie en de productie uitoefenen op het milieukapitaal en anderzijds over de toestand van dat kapitaal. Die indicatoren worden geconstrueerd op basis van een rekeningensysteem dat verschilt van het systeem van de nationale rekeningen.

4. Indicatoren van de overheidsfinanciën

De zeven synthetische indicatoren van de overheidsfinanciën in de IDO-tabel werden geconstrueerd op basis van de nationale rekeningen. Een ervan geeft informatie over het niveau van de overheidsschuld terwijl de andere zes overheidsontvangsten en -uitgaven meten die de ontwikkeling van de schuld op lange termijn beïnvloeden en die op de uitdagingen van een duurzame ontwikkeling kunnen ingaan.

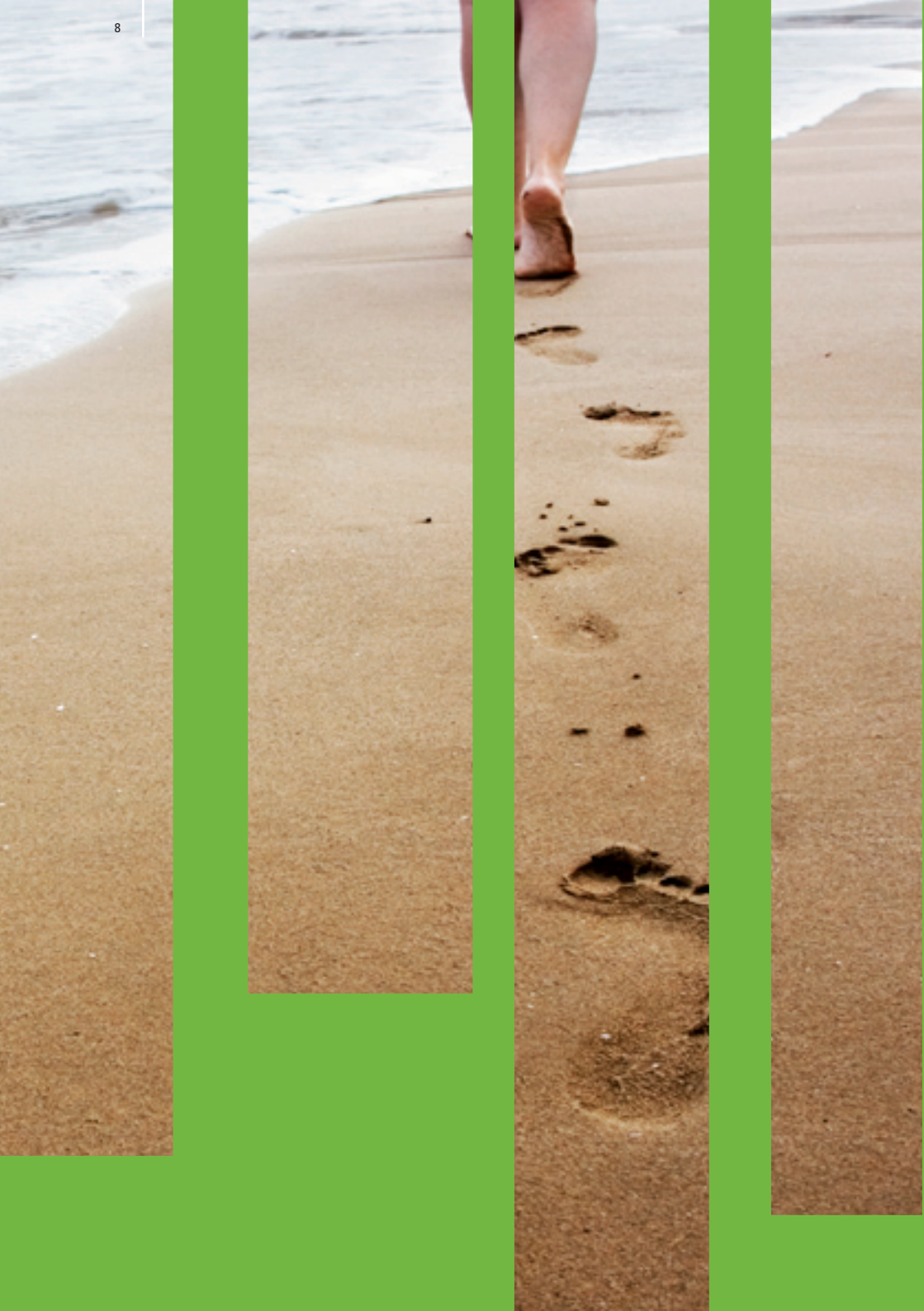
3. Index van de menselijke ontwikkeling

De index van de menselijke ontwikkeling is een synthetische indicator die vier andere indicatoren samenvoegt. Hij informeert over de sociale component van ontwikkeling. Hij meet de basisdimensies van 'menselijke ontwikkeling': lang en gezond leven, toegang tot kennis en een behoorlijke levensstandaard hebben.

5. Indicator over de uitvoering van de Federale plannen inzake duurzame ontwikkeling

Een indicator werd geconstrueerd om te informeren over de voortgang van de maatregelen uit de Federale plannen inzake duurzame ontwikkeling. Hij rangschikt die onder andere volgens hun uitvoeringsfase – 'voorbereiding', 'toepassing' of 'monitoring' – om de bijdrage van het overheidsbeleid tot de evolutie van de samenleving naar een duurzame ontwikkeling te meten.

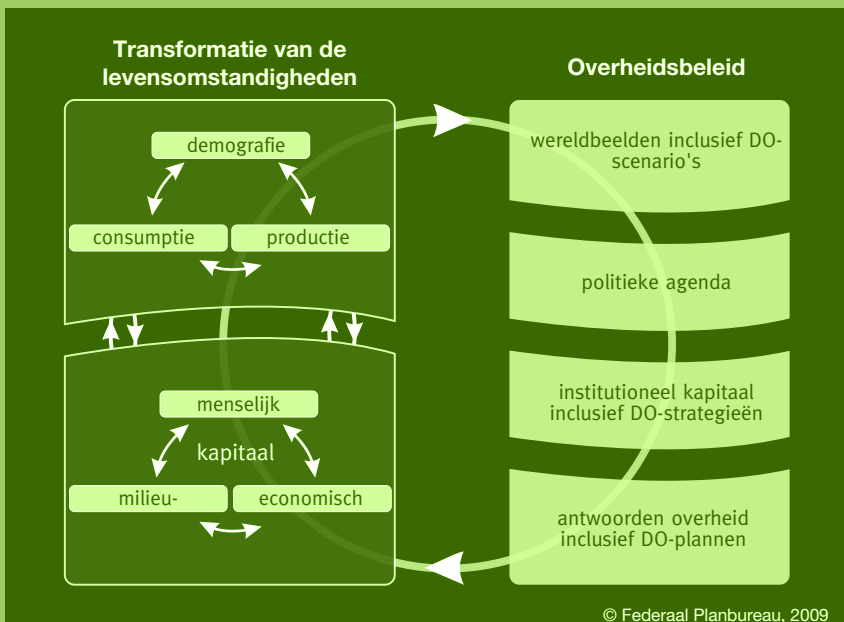

Deel I: De vooruitgang van de samenleving meten

Het Federaal rapport 2009 evalueert de toestand in België aan de hand van een strategische balans van indicatoren van duurzame ontwikkeling (IDO's). Die balans geeft een overzicht van de huidige vooruitgang van de samenleving naar strategische doelstellingen van duurzame ontwikkeling (SDDO's).

De IDO's zijn onmisbaar om de trends inzake duurzame ontwikkeling van belangrijke vraagstukken te meten, zoals de demografische en economische stromen, de sociale en de milieudruk en de voorraden van menselijke, milieu- en economische hulpbronnen.

Het rapport toont dat de indicatoren van demografische en economische stromen en van druk een bepaalde vooruitgang in de richting van de SDDO's vaststellen. Dat is vooral het geval in de domeinen energie en klimaat.

Uitgestoten hoeveelheid broeikasgassen in België, 1990-2006

Bron: Nationale Klimaatcommissie, 2008

De bemoedigende resultaten op het vlak van energie en uitstoot van broeikasgassen mogen de domeinen waarop nog vooruitgang nodig is niet aan het oog onttrekken. De indicatoren over de toestand van de voorraden menselijke en milieuhulpbronnen laten immers maar weinig vooruitgang zien.

- De toestand van de menselijke hulpbronnen blijft kwetsbaar door het armoederisico en de werkloosheidsgraad. In 2007 bedroeg het armoederisico 15% van de totale bevolking en de werkloosheidsgraad 12,6% van de beroepsbevolking. Sinds eind 2008 stijgt de werkloosheidsgraad in de huidige context van economische crisis.
- De toestand van de milieuhulpbronnen blijft zorgwekkend op het vlak van luchtvervuiling en biologische diversiteit. Die vaststelling moet echter aangevuld worden door de milieu-indicatoren die door de regio's opgevolgd worden.
- Wat de toestand van de economische voorraden betreft, evolueert de overheidsschuld tot in 2007 nog betrekkelijk gunstig, maar sindsdien is de situatie verslechterd. De indicatoren over de overheidsuitgaven om bepaalde uitdagingen van duurzame ontwikkeling aan te pakken in verband met onderzoek en ontwikkeling en ontwikkelingssamenwerking, zijn nog ver van hun doelstellingen verwijderd.

Het rapport herinnert eraan dat de strategische doelstellingen bepaald werden op basis van sociale verbintenissen (voorbeeld 1), milieuverbintenissen (voorbeeld 2) en economische verbintenissen (voorbeeld 3).

Voorbeeld 1

Iedereen zal over ten minste twintig liter zuiver en drinkbaar water per dag beschikken

(Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties, 2006)

Voorbeeld 2

Tegen 2010 een significante vermindering in de huidige verlies-trend aan biodiversiteit bereiken

(Implementatieplan van de wereldtop over duurzame ontwikkeling, 2002)

Voorbeeld 3

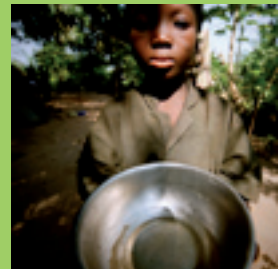
De overheidsschuld van de staten mag de 60% van het bruto binnenlands product (bbp) niet overschrijden

(Verdrag van Maastricht, 1992)

Die verbintenissen werden aangegaan door de internationale gemeenschap in het kader van verschillende strategieën die onafhankelijk van elkaar werden vastgelegd. Die doelstellingen werden dus bepaald in het kader van verschillende langetermijnvisies. Aangezien zij het resultaat zijn van afzonderlijke onderhandelingen, is het lang niet gemakkelijk een coherentie ertussen te waarborgen.

Zo verkent het rapport twee belangrijke vragen: enerzijds de vraag naar de trends en de vooruitgang van elke indicator naar zijn strategische doelstelling, en anderzijds de vraag naar de integratie van die indicatoren en doelstellingen in coherente visies op de huidige en de langetermijnontwikkeling van de samenleving. Zijn de SDDO's wel samen realiseerbaar, aangezien ze los van elkaar aangenomen werden, telkens om specifieke problemen op te lossen?

De antwoorden op die laatste vraag blijven vaag. Dat blijkt uit het feit dat de doelstellingen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen dikwijls voorgesteld worden als strijdig met de doelstellingen van economische groei of werkgelegenheid. Nochtans hebben al die doelstellingen te maken met menselijke activiteiten en hun impact op de toestand van de menselijke en milieuhulpbronnen. Hun realisatie vraagt dus gecoördineerde beleidsbeslissingen. Bij de besluitvorming zou de overheid baat hebben bij een visie op het geheel van die doelstellingen. Dat zou haar inlichten over de risico's op vicieuze cirkels en de mogelijkheden tot synergieën.

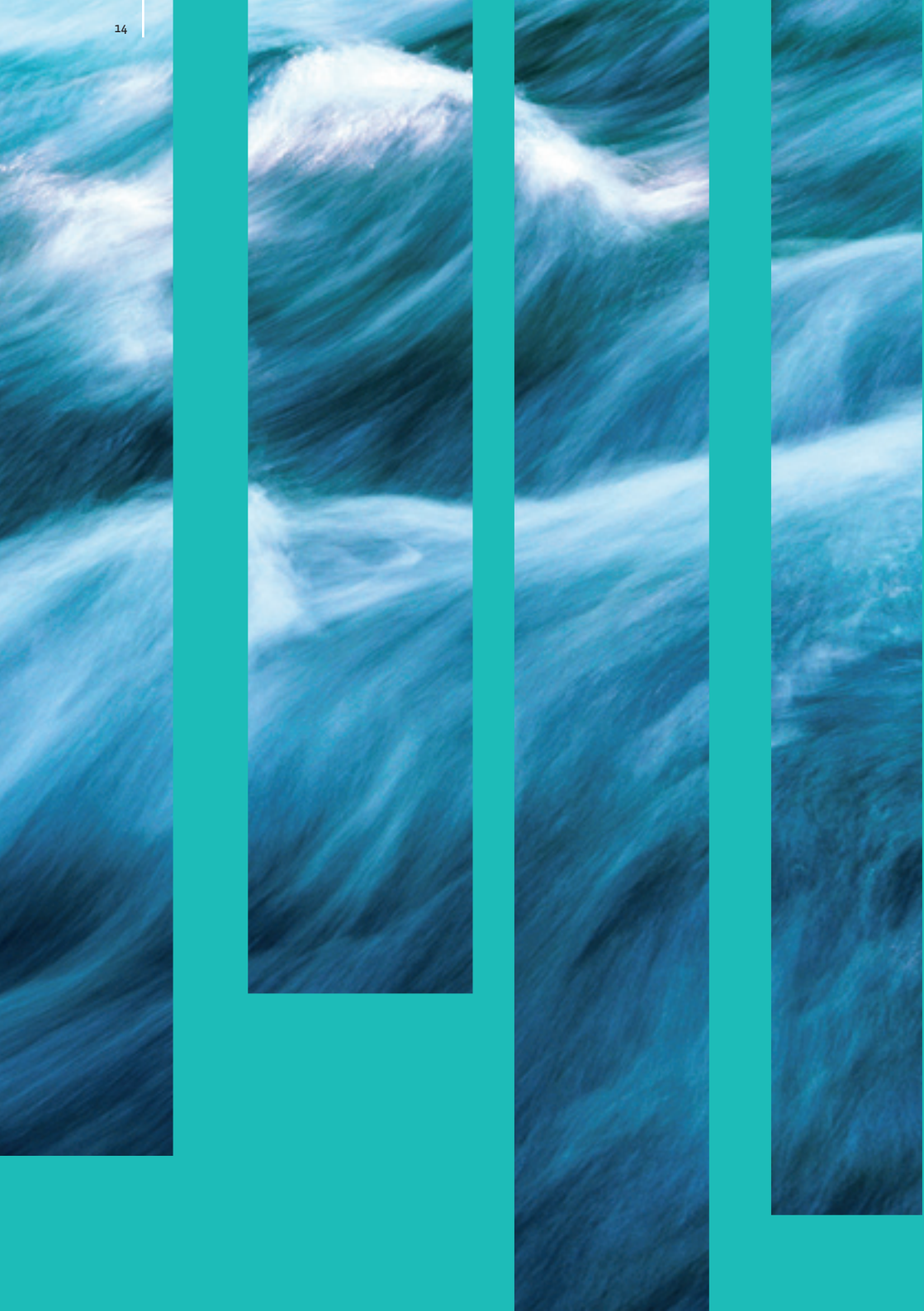
De inspanningen die tot nu toe geleverd werden om de integratie van die doelstellingen te vergroten en die beslissingen met elkaar te verbinden met behulp van IDO's blijven echter onvoldoende, en dat zowel in de voorbereiding van het nationale als het internationale beleid.

De huidige consumptiepatronen in verband met voeding en vervoer kunnen het aantal personen met overgewicht, te veel cholesterol, een te hoge bloeddruk... doen toenemen. Die trend gaat samen met de toename van hart- en vaatziekten of andere handicaps. In een periode waarin de overheidsmiddelen verminderd zijn, bestaat er een groot risico op een vicieuze cirkel waarin het aantal gezondheidsproblemen leidt tot steeds hogere kosten voor de sociale zekerheid en een verslechtering van de levensomstandigheden en de activiteiten in de samenleving. Tegelijk de trendindicatoren van niet-duurzame consumptiepatronen, verbetering van de gezondheid, vermindering van de overheidsschuld... opvolgen, kan de beslissingsnemers beter inlichten over de onderling afhankelijke ontwikkeling van zeer uiteenlopende domeinen. Dat kan helpen om vicieuze cirkels te doorbreken door aan de bron op te treden. Het zou hier bijvoorbeeld kunnen gaan om preventief beleid naar de burgers of acties in verband met de productiepatronen van de agrovoedingsbedrijven.

De uitstoot van broeikasgassen verminderen vereist belangrijke wijzigingen, zowel van de productie- als de consumptiepatronen. In een context van lage energieprijzen is het moeilijk tot zulke gedragsveranderingen aan te zetten. Bovendien worden energiebesparingen dikwijls beschouwd als strijdig met de economische groei. Acties om banen te scheppen in energiebesparende activiteiten of eco-efficiënte productie maken winst op twee vlakken mogelijk: vermindering van de uitstoot en uitroeiing van de armoede. Wat dat betreft herinneren de Internationale Arbeidsorganisatie en andere instellingen zoals het Milieuprogramma van de Verenigde Naties eraan dat de sectoren recyclage, openbaar vervoer, landbouw en duurzaam bosbeheer nog mooie kansen bieden om de productie te verbinden met milieubescherming en creatie van zowel geschoolde als ongeschoolde jobs.

Deel II: Meetinstrumenten

Het Federaal rapport 2009 levert een belangrijke bijdrage tot het debat over de meetinstrumenten. Die instrumenten maken het mogelijk een goede langetermijnvisie van de verschillende ontwikkelingstrends van een land te construeren. In de jaren 1940 en 1950 begon de nationale boekhouding indicatoren voort te brengen die nuttig zijn om de economische ontwikkeling te sturen.

Het ging er vooral om de uitdaging van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog aan te pakken. De indicatoren die uit die boekhouding voortgekomen zijn, zoals het bbp en de indicatoren van de overheidsfinanciën, blijven zeer nuttig om een bepaalde vooruitgang van de samenleving naar een duurzame ontwikkeling te meten. Maar nieuwe crisissen brengen nieuwe uitdagingen met zich mee, die op hun beurt nieuwe instrumenten vereisen. Om die reden verbetert de nationale boekhouding voortdurend en verschijnen er andere boekhoudsystemen.

Het Federaal rapport 2009 herinnert eraan dat er **twee grote categorieën** van instrumenten bestaan die afgeleid zijn van die boekhoudsystemen.

1. De zeer synthetische indicatoren

Het rapport onderzoekt systematisch een beperkt aantal geaggregeerde of compositiete IDO's die andere sleutel informatie aanbrenge dan die van het bbp. Die IDO's werden gepresenteerd op de bladzijden 6 en 7.

Het rapport toont dat de klassieke indicatoren zoals het bbp de afgelopen twintig jaar aangevuld werden met andere synthetische indicatoren. Die synthetische indicatoren informeren over de sociale, milieu- en institutionele uitdagingen van de ontwikkeling. De nationale boekhouding werd op die manier geleidelijk uitgebreid tot sociale en milieusatellietrekeningen. Die rekeningen kunnen andere uitdagingen van de ontwikkeling meten door economische gegevens in verband te brengen met sociale of milieugegevens.

-

De **index van de menselijke ontwikkeling** is net zoals de **ecologische voetafdruk** en de **biocapaciteit** een voorbeeld van een indicator die aanvullende informatie geeft bij die van het bbp. Die twee soorten indicatoren zijn erin geslaagd om de aandacht te vestigen op de menselijke ontwikkeling en op de druk die de menselijke activiteiten uitoefenen op de toestand van het milieu. Na onderzoek is echter gebleken dat hun nut voor de besluitvorming in België minder duidelijk is dan dat van indicatoren met een directere band met beleidsdoelstellingen en -cijferdoelen. De **indicatoren over de uitvoering van de plannen inzake duurzame ontwikkeling** van hun kant vormen een belangrijk instrument om de overheid te helpen het gevoerde beleid te volgen en te verantwoorden.
-

2. De indicatorentabellen

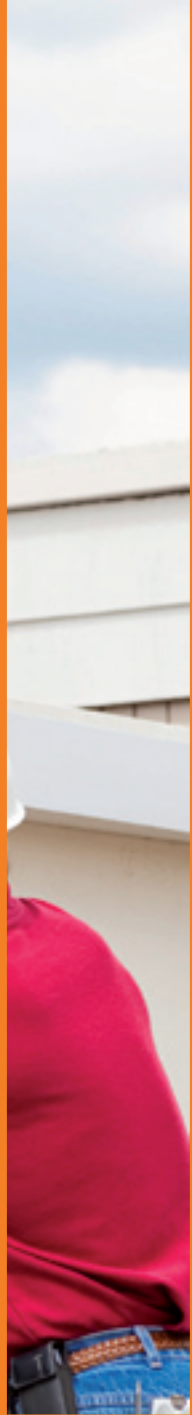
Het rapport presenteert een grote tabel van 88 IDO's en een beknopte tabel van 18 IDO's. Die twee tabellen zijn gebaseerd op fiches die problematieken volgens een gemeenschappelijke methode samenvatten. Elke fiche verklaart ook de banden van die IDO's met de strategieën inzake duurzame ontwikkeling en hun doelstellingen.

Of de tabellen nu uitgebreid of beknopt zijn, ze bieden het grote voordeel dat zij het mogelijk maken soms zeer verschillende problematieken te vatten met een gemeenschappelijke methodologie.

Het rapport buigt zich over de vraag van de uitgebreide of beknopte tabel die IDO's bevatten die meer of minder synthetisch zijn. Die tabellen zorgen voor een gediversifieerde visie op de stromen en voorraden van sociale, milieu- en economische aard. Het rapport bevat 51 fiches die niet alleen de gekozen problematieken op systematische wijze documenteren, maar die het ook mogelijk maken de evoluties van de IDO's te volgen en te evalueren, of die evoluties nu gunstig zijn voor de toename van het welzijn van de samenleving of niet.

Het rapport presenteert in die fiches maar liefst 88 indicatoren, omdat duurzame ontwikkeling een veelomvattend en complex domein is. Maar omdat een vereenvoudigde weergave nodig is, presenteert het rapport ook een beknopte tabel met 18 indicatoren (zie hieronder) die uit de grote tabel geselecteerd werden. Die 18 indicatoren weerspiegelen beleidsprioriteiten en de diversiteit van de ontwikkelingsproblematieken. Die beknopte lijst die op het federale niveau moet gevolgd worden, is gebaseerd op de ervaring van andere landen en internationale instellingen en ze heeft ongeveer dezelfde omvang als de lijsten die op andere regionale of internationale bevoegdheidsniveaus bestaan.

Sleutelindicatoren uit de beknopte tabel (gekozen uit de IDO-tabel)	Thema's
Aantal personen dat legaal in België verblijft, verdeeld naar drie leeftijds-categorieën	Demografische veranderingen
Bruto binnenlands product (groeivoet)	Sociaal-economische ontwikkeling
Materiaalintensiteit	Duurzame consumptie en productiepatronen
Aandeel van het verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen in het primaire energieverbruik	Energie en klimaatverandering
Wegvervoersintensiteit	Duurzaam vervoer
Zichtbare vleesconsumptie per inwoner verdeeld naar soort van vlees	Voeding
Aandeel van de volwassen bevolking met een body mass index (BMI) van meer dan 25 (toestand van overgewicht) verdeeld naar geslacht	Volksgezondheid
Uitgestoten hoeveelheid broeikasgassen	Energie en klimaatverandering
Uitgestoten hoeveelheid stikstof in het water verdeeld naar sector	Voeding
Aandeel van de bruto-investeringen in vaste activa (BIVA) van de ondernemingen en de overheid in het bbp	Sociaal-economische ontwikkeling
Aandeel van de bevolking met een armoederisico in België	Sociale insluiting
Werkgelegenheidsgraad verdeeld naar drie leeftijdscategorieën	Sociaal-economische ontwikkeling
Levensverwachting (bij de geboorte) verdeeld naar geslacht	Volksgezondheid
Aandeel van de bedreigde soorten vogels in België	Natuurlijke hulpbronnen
Aantal commerciële vissoorten in de Noordzee en aangrenzende wateren waarvan de voorraad zich binnen veilige referentiewaarden bevindt	Natuurlijke hulpbronnen
Geconsolideerde brutoschuld in de zin van het Verdrag van Maastricht, in procent van het bbp	Goed bestuur
Officiële ontwikkelingshulp in procent van het bruto nationaal inkomen	Wereldwijd partnerschap
Totale aantal maatregelen van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2004-2008 verdeeld naar drie uitvoeringsfases of drie andere categorieën	Goed bestuur

Aanbevelingen

De evaluatie van de huidige toestand in België op het vlak van duurzame ontwikkeling komt tot het besluit dat er ondanks de vooruitgang in de richting van de doelstellingen van duurzame ontwikkeling in bepaalde stromen, nog grote inspanningen noodzakelijk zijn in andere domeinen, vooral inzake de voorraden van de kapitalen. Of het nu gaat om de sociale, milieu- of economische aspecten, de evolutie van de kapitalen aan de basis van ontwikkeling blijft weinig geruststellend.

De belangrijkste aanbeveling bestaat erin dat het beleid moet versterkt worden in die domeinen waar de indicatoren wijzen op een weinig gunstige evolutie van onze hulpbronnen. Maar het gebrek aan kwaliteitsvolle instrumenten om die evolutie te meten, belemmert de concrete formulering van een dergelijke aanbeveling. Daarom formuleert dit Federaal rapport tien aanbevelingen.

Het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling formuleert **vijf algemene aanbevelingen**.

1. Het aantal synthetische indicatoren

om de vooruitgang in de richting van een duurzame ontwikkeling op te volgen, **niet al te veel beperken**. Het rapport beveelt bovendien aan tegelijk een grote en een beknopte indicatorentabel aan te nemen. De reductie van de informatie door de keuze van één enkele indicator of een te beknopte indicatorenlijst geeft immers een te onvolledig beeld van de vooruitgang van de samenleving.

2. Rekening houden

met de systeemlogica bij de uitwerking van lijsten of tabellen van indicatoren van duurzame ontwikkeling. Die indicatoren geven immers onderling afhankelijke evoluties weer, die stromen en voorraden met elkaar verbinden, maar ook sociale, milieu-, economische en bestuursmatige aspecten van ontwikkeling.

3. Bij elke beleidsbeslissing meteen indicatoren voor de opvolging bepalen.

Die bestuursmatige indicatoren moeten evenveel aandacht krijgen als de indicatoren over de sociale, milieu- en economische prestaties. Het is immers onmogelijk om een causaal verband aan te tonen tussen een overheidsbeslissing en haar effect ex post op de prestaties en de levensomstandigheden in de samenleving. Het is daarentegen wel mogelijk van dichtbij de uitvoering van een maatregel te volgen om te waarborgen dat het meer was dan louter een aankondiging.

4. Dringend een inventaris van de lacunes in de bestaande gegevens opmaken

en inspanningen leveren om die lacunes weg te werken. Het rapport beveelt ook aan te waken over de kwaliteit en de coherentie van de gegevens op alle bevoegdheidsniveaus in België. Het is immers cruciaal te kunnen beschikken over gegevens van goede kwaliteit om nuttige indicatoren te construeren. Zo zou de prioriteit onder andere gegeven moeten worden aan de gegevens over gezondheid, met inbegrip van milieugezondheid, en over vervoer.

5. De maatschappelijke consensus over het te voeren beleid vergroten

door het debat op basis van doelstellingen en indicatoren, die het resultaat zijn van geïntegreerde oefeningen van toekomstverkenning, aan te moedigen. Het maatschappelijk debat over de visies van duurzame ontwikkeling vergroot immers de kans op een maatschappelijke consensus over het te voeren beleid en ook de mogelijke synergieën bij de uitvoering ervan.

Het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling bestudeerde in het bijzonder een aantal **synthetische indicatoren** en formuleert daarover de volgende **vijf aanbevelingen**.

6. De overheidsschuld opnemen in de indicatoren van duurzame ontwikkeling.

Aangezien de overheidsschuld van een land meestal niet voorkomt bij de geaggregeerde synthetische indicatoren die de actoren van duurzame ontwikkeling voorstellen om de bestaande toestand te evalueren, beveelt het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling aan die indicator, net zoals bepaalde overheidsinkomsten of -uitgaven, systematisch op te nemen om zo de kwantitatieve vooruitgang in de houdbaarheid van de overheidsfinanciën te beoordelen, in overeenstemming met de geest van artikel 7bis van de Belgische grondwet: *“Bij de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden streven de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten de doelstellingen na van een duurzame ontwikkeling in haar sociale, economische en milieugebonden aspecten, rekening houdend met de solidariteit tussen de generaties”*.

7. Anticiperen op het van kracht worden van de Europese wettelijke basis over de milieusatellietrekeningen.

Aangezien de milieusatellietrekeningen en hun geaggregeerde synthetische indicatoren een essentiële rol spelen om de wederzijdse afhankelijkheid tussen de economische en de milieu-aspecten van de productie en de consumptie van een land te meten, beveelt het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling aan te anticiperen op het van kracht worden van de Europese wettelijke basis over de milieusatellietrekeningen. Die vraagt de lidstaten regelmatig verscheidene milieusatellietrekeningen te publiceren (luchtemissies, uitgaven voor milieubescherming, materiaalstromen, ecotaksen).

8. Voldoende administratieve middelen uittrekken voor de opvolging van de toepassing van de plannen.

Aangezien de synthetische indicatoren over de uitvoering van de Federale plannen inzake duurzame ontwikkeling, die zijn ingesteld door de *wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling*, onontbeerlijk zijn voor de opvolging van de toepassing van die plannen, beveelt het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling aan voldoende administratieve middelen duidelijk voor die opvolging uit te trekken en ook systematisch met de bevolking te communiceren over de uitvoering van de plannen.

9. Regelmatig de gegevensbanken van de FAO* aanvullen.

Aangezien de ecologische voetafdruk en de biocapaciteit geaggregeerde synthetische indicatoren zijn, die in fysieke eenheden uitgedrukt worden, om te communiceren over het gebruik van de natuurlijke hulpbronnen van de planeet door een individu of een land, en dat ze berekend worden door het Global Footprint Network op basis van gegevens van internationale instellingen, beveelt het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling aan dat België regelmatig de gegevensbanken van de FAO aanvult zodat de berekening door het Global Footprint Network beter de werkelijke situatie weerspiegelt.

* FAO: Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties.

10. Rekening houden met andere synthetische indicatoren.

Aangezien de index van de menselijke ontwikkeling een compositiete synthetische indicator is, waarmee gecommuniceerd kan worden over de aspecten levensstandaard, gezondheid en onderwijs van de ontwikkeling van een land, beveelt het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling aan rekening te houden met andere synthetische indicatoren die andere sociale aspecten van de langetermijnvisies op duurzame ontwikkeling weerspiegelen, zoals de sociale effecten van de druk die de productie en de consumptie van een land uitoefenen, of de billijke verdeling van de rijkdommen van de planeet binnen en tussen de landen.

Wilt u er meer over weten?
Dat kan op verschillende manieren.

Surf naar <http://sustdev.plan.be> en download de PDF *Indicatoren, doelstellingen en visies van duurzame ontwikkeling*, het Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2009. Op dezelfde website kunt u ook een gedrukte versie van het rapport bestellen.

Als u dat wenst, kan het Federaal Planbureau u de eerste vier rapporten bezorgen op een cd-rom die ook andere Belgische en internationale referentiedocumenten over duurzame ontwikkeling bevat.

Al die documenten kunt u ook aanvragen via e-mail (sustdev@plan.be) of door te bellen naar 02 507 74 82.